

11 juli en Brussel : een zelfde strijd.

(Toespraak n.a.v. het Feest van de Vlaamse Gemeenschap in juli 2012 te Kruibeke, Brugge en Mechelen op 11 juli 2012 door Johan Van den Driessche)

Dames en heren,

Als voorzitter van vtbKultuur, een cultuurvereniging met 180 afdelingen, 1000 vrijwilligers en meer dan 4000 activiteiten per jaar, ben ik fier hier het woord te mogen voeren op het Feest van de Vlaamse Gemeenschap.

Laat ik meteen met de deur in huis vallen. Heeft het zin dat Vlaanderen feest naar aanleiding van de Guldensporenslag, een veldslag die ongeveer zeven eeuwen geleden plaatsvond en die uitgroeide tot een romantische mythe en een nationaal symbool ? Een veldslag die gevoerd werd door het oude graafschap Vlaanderen en dus door slechts een deel van wat nu Vlaanderen wordt genoemd.

De Guldensporenslag heeft inderdaad een belangrijke en meervoudige historische betekenis¹ (en ja, ik weet dat er in die periode veel veldslagen waren, en ja, ik weet dat er jaren nadien een veldslag tegen de Fransen is geweest waar de Vlamingen het onderspit hebben gedolven, en ja, ik weet dat we deze veldslag nog herinneren dankzij Hendrik Conscience)

1. Er is de grote militair-historische betekenis : Een niet-professioneel volksleger deed de meest prestigieuze beroepsstrijdmacht uit die tijd in het zand bijten.

¹ Over dit onderwerp hebben vooraanstaande auteurs gepubliceerd, zoals Peter De Roover, Véronique Lambert, Leo Camerlynck, Edward De Maesschalck, Frans-Jos Verdoodt, Matthias Storme, Harry van Velthoven en Johan Vanslambrouck. Zie ook 'Over natievorming, nationalisme en de Guldensporenslag', Peter Van Windekens, Bijlage TeKos 127.

2. Er is de sociaal-economische betekenis : de steden vormden op dat ogenblik een referentiepunt voor economische vooruitgang en macht en hun overwinning was een veruitwendiging van die macht.
3. Er is de nationalistische betekenis : niet het nationalisme dat wij vandaag kennen maar op kleinere schaal, regionalistisch en stedelijk, veruitwendigd door de drang naar zelfstandigheid van de bewoners van het graafschap Vlaanderen, het streven naar een 'los van Frankrijk'.
4. Er is de culturele betekenis : dankzij de Guldensporenslag spreken wij in Vlaanderen nog steeds Nederlands. Voor die slag bestond het dreigement om de Vlaamse volkstaal uit te roeien ten voordele van het Frans. Na de slag werden bijvoorbeeld de rekeningen niet meer opgesteld in het Latijn maar in het Nederlands.
5. Er is de democratische betekenis : Deze veldslag was een hoogtepunt in de lange weg naar volkssoevereiniteit en democratie; het gewone 'Vlaamse volk' en hun graaf tegen de imperialistische koning. Hun overwinning betekende een mijlpaal voor de democratie.

Het bestuur van adellijke burgers in de steden werd immers vervangen door een democratisch bestuur. Hiermee startte de emancipatie van bepaalde bevolkingsgroepen, zoals de ambachten, gilden en boeren, die tot dan verstoken waren van de nodige rechten. De invloed van 11 juli 1302 reikte bovendien verder dan het Graafschap Vlaanderen. Ook in Noord-Nederland, in Schotland, Duitsland en Zwitserland zou de evolutie die zich voltrokken had in het Graafschap Vlaanderen navolging krijgen.

Bovendien wordt aan de linkerzijde van het politieke spectrum door mensen als August Vermeulen onomwonden gesteld dat de veldslag niet minder dan een belangrijke episode was uit een klassenstrijd.

Als gevolg van een hele evolutie is de ‘Vlaamse’ overwinning in de Guldensporenslag een symbool geworden voor de ontwikkeling van de eigenheid van het moderne Vlaanderen en is het tenslotte via Vlaamse decreten niet enkel een hoogdag geworden van al wie zich bij de Vlaamse zaak betrokken voelt ... maar ook de officiële feestdag – weliswaar meestal geen verlofdag - van eenieder die tot de Vlaamse Gemeenschap behoort.

Als wij vandaag 11 juli vieren dan gaat het uiteindelijk niet om wat er in 1302 gebeurde, maar wel om het feit dat de Vlamingen er in geslaagd zijn hun gezamenlijke identiteit en hun zelfrespect terug te winnen. Bepaalde historici gaan nog verder en achten het zelfs belangrijk voor het Vlaams collectief geheugen dat de Guldensporenslag tegen Frankrijk werd uitgevochten.

Immers tot vandaag moet Vlaanderen zijn taal en cultuur verdedigen, in de eerste plaats tegen de zogenaamde grotere en imperialistische culturen zoals de Franse. In bepaalde Franstalige kringen bestaat er trouwens een gezegde waaruit nog steeds de aanspraak op Vlaanderen blijkt: *‘On nous a volé La Flandre’*.

Dames en heren, de uitspraak *‘On nous a volé la Flandre’* is natuurlijk een intellectuele leugen omdat ze van diègenen komt die zelf de diefstal beraamden en er trouwens bijna in geslaagd waren. Dat deze diefstal ongedaan kon worden gemaakt is één van de mirakels in de wereldgeschiedenis van de volkeren. Dit werd echter internationaal doodgezwegen, onder meer ten gevolge van het perfide gedrag van onze buurlanden en een gebrekkige communicatie van Vlaanderen zelf in deze kwestie.

Ik wil u echter wijzen op een andere poging tot diefstal die de voorbije anderhalve eeuw aan de gang is en waar Vlaanderen met de neus op kijkt en toeziet. Brussel, onze hoofdstad.

Brussel telt 235.000 Vlaamse pendelaars, dat is meer dan de volledige werkgelegenheid van het arrondissement Antwerpen. Brussel en de Vlaamse rand rond Brussel oefenen ook een grote aantrekkingskracht uit op het buitenland, vooral op buitenlandse investeerders en dienstverleners. Daardoor is Brussel vandaag de 4de Europese zakenstad en de 15de zakenstad van de wereld. Het telt 1800 buitenlandse ondernemingen die voor 230.000 jobs zorgen. De EU genereert 55.000 jobs. Onze hoofdstad is na Washington het belangrijkste lobbycentrum ter wereld met 15.000 lobbyisten.

Brussel is economisch dus veel meer dan de plaats waar veel Belgische ambtenaren werken of waar hoofdzetels van Belgische bedrijven gevestigd zijn. De economische activiteit van Brussel straalt ook af op de Vlaamse Rand en heel Vlaanderen. Daardoor is het aandeel van het arrondissement Halle-Vilvoorde in het Bruto Binnenlands Product van heel Vlaanderen kunnen groeien tot 11 % . Het is daarmee op economisch vlak het tweede belangrijkste arrondissement na Antwerpen (ong. 20 %), maar voor bijvoorbeeld Gent (ong. 9 %), Mechelen (ong. 6%) en Kortrijk (ong. 5%).

Deze rol van economische motor is een rechtstreeks gevolg van het feit dat de zetels van de NAVO en de Europese Commissie, en in hun zog talrijke internationale instellingen en bedrijven er gevestigd zijn. En daaraan heeft Brussel geen verdienste. Deze zetels zijn Brussel in de schoot geworpen en zelf doet Brussel er bovendien weinig mee. Men kan gerust stellen dat Brussel die rol speelt van economische motor voor Vlaanderen (naast deze van de Antwerpse en Zeebruggse haven) niet dankzij het beleid in Brussel, maar ondanks dat beleid. Brussel kan immers veel beter dan wat het nu presteert.

Brussel heeft trouwens het arrondissement Halle-Vilvoorde en de rest van Vlaanderen ook nodig o.a. inzake bedrijfsterreinen, voor haar bereikbaarheid, om haar werkzoekenden daar te kunnen tewerkstellen, voor de nodige financiële transfers en om haar internationale rol te kunnen vervullen.

Economische is Brussel dus belangrijk voor Vlaanderen, maar Vlaanderen is ook belangrijk voor Brussel. Ze vormen als het ware een Siamese tweeling.

Brussel is voor Vlaanderen overigens veel meer dan een economische motor. Brussel, dat volledig omringd is door Vlaanderen, is voor Vlaanderen tevens hét venster op de wereld. Met alle respect voor de Gentse Vooruit, maar vergelijk deze concertzaal eens met de internationale impact die de Brusselse AB heeft. Bovendien vind je in onze hoofdstad een massa aan Vlaams erfgoed.

Het is een historisch Vlaamse stad die kosmopolitisch geworden is; een stad van minderheden waar het aantal Franstaligen gedaald is tot 50 % en toch nog steeds een 80.000 tot 100.000 Nederlandstaligen telt.

Vlaanderen toont voor deze boeiende stad veel te weinig interesse. Vanuit welbegrepen eigenbelang moeten wij ons nochtans net veel méér bezig houden met Brussel. En dit niet enkel gezien haar economisch belang voor Vlaanderen, maar ook omdat Brussel zelf onvoldoende in staat blijkt haar rol van economische motor naar behoren te vervullen. Sputtert die rol dan zullen we dat in heel Vlaanderen voelen. Bovendien stoppen de problemen die Brussel kent (verpaupering, onveiligheid, werkeloosheid, verfransing, gebrekkige mobiliteit enz.) niet aan haar gewestgrens. Zo is minstens één gemeente rond Brussel - vertrouwelijk - gestart met het in kaart brengen van de vanuit Brussel afkomstige criminaliteit in hun gemeente. De problemen in Brussel tasten Vlaanderen dus nu al aan en dit zal in de toekomst meer en meer het geval zijn. Vlaanderen kan dus maar beter mee aan het stuur zitten.

Brussel is voor Vlaanderen ook geen verloren stad. De economische invloed in Brussel van Vlaanderen én van de Vlamingen is er nooit zo groot geweest. Daarom ook dat vanuit Franstalige Brusselse economische middens soms duidelijk de boodschap kan gehoord worden dat, indien het land uit elkaar valt en men voor de keuze zou geplaatst worden, men nooit voor Wallonië maar eerder voor Vlaanderen zou kiezen.

Ondertussen wordt de institutionele kloof tussen Brussel en Vlaanderen almaar groter en laten wij Brussel eigenlijk van ons stelen. Het is tekenend dat diegenen die luid verkondigen dat bij een Vlaamse onafhankelijkheid Vlaanderen Brussel zal verliezen, bij elke staats hervorming Brussel stap per stap meer loslaten.

Het jongste voorbeeld vormt de splitsing van BHV waar door de wijze waarop die splitsing wordt georganiseerd de Nederlandstaligen in Brussel - de hoofdstad van Vlaanderen, dus - in de praktijk geen kans meer maken om in het Federale parlement verkozen te geraken. *De Brusselse Vlamingen werden opgeofferd*, om de Vlaamse liberaal Jean-Luc Vanraes te citeren.

Een ander voorbeeld vormt de splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel (waarin Halle-Vilvoorde vervat zit) en dat eigenlijk geen splitsing is maar een hervorming. Ik beperk me hier tot het Brussels luik (maar eigenlijk zou ik i.p.v. een Brussels luik moeten spreken van een Brussels Bergen) Natuurlijk weet iedereen dat er geblunderd is en men foute cijfers heeft gebruikt bij het vastleggen van de taalverhoudingen . Maar dat is slechts een deel van het volledige verhaal :

- Tot vandaag dienden 2/3 van alle Brusselse magistraten een grondige kennis van het Nederlands te hebben. Weet u dat dit vervangen wordt door slechts 1/3 een functionele kennis (zeg maar een Di Rupo-kennis) op te leggen.

De feitelijke afsplitsing van Franstalige rechtspraak wordt daarmee trouwens versneld, want reeds nu stelt men vast dat de bestaande rechtspraak (die natuurlijk een precedent vormt voor toekomstige rechtspraak) die in het Nederlands opgesteld is, bijna niet meer gelezen wordt door de Franstalige magistraten en advocaten.

- Weet u dat ook wettelijk wordt vastgelegd dat de procureur des Konings in Brussel nooit een Nederlandstalige kan zijn ? De huidige procureur des Konings

is een Vlaming wat dus betekent dat van zodra de wet in werking treedt hij ontslag zal moeten nemen of gedegradeerd wordt.

- Tot vandaag was de taalverhouding in de arbeidsrechtbank en de rechtbank van eerste aanleg 32-68. Die verhouding wordt 20-80. Weet u dat dit neerkomt op een aanzienlijk aantal Franstalige benoemingen en dito afvloeiingen van Nederlandstaligen die bij vertrek of pensionering niet zullen worden vervangen ? Als alles volgens plan verloopt begint deze operatie al in september van dit jaar.
- Er is tegen juni 2014 een werklastmeting beloofd. Weet u dat zelfs als die werklastmeting er zou komen – we weten dat in communautaire akkoorden Vlaanderen meestal niet enkel moet betalen bij het sluiten van het akkoord maar ook nog eens om de uitvoering ervan af te dwingen - nu al werd vastgelegd dat indien de werklastmeting aantoont wat iedereen nu al weet – dat de verhouding 80 % voor de Franstaligen te hoog ligt – al de benoemde Franstalige magistraten gewoon benoemd zullen blijven ?

We mogen dit akkoord dus zeker geen *splitsing* van het arrondissement noemen, het is eerder een *verdubbeling* van de rechtbanken.

Laat het mij zo uitdrukken. De Franstalige onderhandelaars zijn wolven in schapenvacht die bovendien rijden met de lichten uit. Wij plaatsen daar schapen in wolvenvacht tegenover die nog niet gehoord hebben van routeplanning.

Er is één troost voor dit debacle. Dit akkoord zal de roep voor de defederalisering van de organisatie van het gerecht alleen maar vergroten.

Dames en heren, de sociaal-economische betekenis én de democratische betekenis van de Guldensporenslag indachtig mogen wij Brussel niet loslaten. De culturele factor van de Guldensporenslag indachtig, spreken wij Nederlands wanneer wij in Brussel vertoeven. Sommigen zullen dit doen omdat Brussel de hoofdstad is van een

twee (drie-)talig land en ook die van Vlaanderen. Anderen zullen dat doen omdat nu vele anderstaligen Nederlands leren. Vele jongeren doen dit in het Nederlandstalig onderwijs en het aantal volwassen anderstaligen dat Nederlands leert via het Huis van het Nederlands lag nog nooit zo hoog. Zo geven wij die mensen ook de kans hun kennis van het Nederlands te oefenen. Het tegendeel zou voor hen alleen maar demotiverend werken.

Dames en heren, er op toezien dat Brussel ons niet ontstolen wordt, wordt aartsmoeilijk, te vergelijken met bouwen van schepen in volle zee. Maar ook hier geldt het Chinese spreekwoord : het is de tegenwind die de vlieger doet opgaan.

In een van de gemeenten van de Vlaamse rand staat een Vlaams gemeenschapscentrum, genaamd De Zandloper. Laat de zandloper een symbool zijn voor onze strijd voor Brussel waarbij elke korrel een Vlaming is die hieraan meewerkt, onversaagd; en als het vat op is, wordt het omgedraaid en doen wij gewoon verder. Tot deze, ik kan het moeilijk anders noemen, *diefstal* verijdeld is.

Leve Vlaanderen!

Johan Van den Driessche - 11 juli 2012.